ADMINISTRATĪVĀ RAJONA TIESA
RĒZEKNES TIESU NAMS

Lietas arhīva Nr. A42-01430-18/43
ECLI:LV:ADRJRTN:2018:0802.A420143018.3.S

S P R I E D U
LATVIJAS TAUTAS VĀRDĀ

Rēzeknē 2018.gada 2.augustā

Administratīvā rajona tiesa
šādā sastāvā: tiesnesis S.Linkevičs,

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc pieteicējas /pers. D/ pieteikuma par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru pieteicējai tiktu veikts izdienas pensijas pārrēķins, iekļaujot tajā stāžu no 1990.gada 3.decembra līdz 1991.gada 30.septembrim.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras (turpmāk – VSAA) Rīgas pilsētas Zemgales nodaļas 2016.gada 27.janvāra lēmumu Nr.16/188936 "Par izdienas pensijas piešķiršanu" pieteicējai piešķirta prokuroru izdienas pensija. Pieteicējas izdienas stāžs tika noteikts 24 gadi 3 mēneši un 19 dienas, tas ir, par laika periodu no 1991.gada 1.oktobra līdz 2016.gada 19.janvārim. Pieteicēja minēto lēmumu nav apstrīdējusi un tas ir stājies likumīgā spēkā.

2017.gada 28.februārī /pers. E/ pilsētas Zemgales nodaļā saņemts pieteicējas iesniegums, kurā viņa lūdza veikt izdienas pensijas pārrēķinu, ieskaitot izdienas stāžā periodu no 1990.gada 3.decembra līdz 1991.gada 30.septembrim.

Ar VSAA direktores 2017.gada 24.aprīļa lēmumu Nr.17/834872 pieteicējai atteikts uzsākt administratīvo procesu no jauna.

Ar Administratīvās rajona tiesas Rēzeknes tiesu nama 2017.gada 20.jūnija lēmumu lietā Nr.A420217517 pieteicējas sūdzība par VSAA direktores 2017.gada 24.aprīļa lēmumu Nr.17/834872 noraidīta.

Sakarā ar pieteicējas 2017.gada 25.jūlija iesniegumu par administratīvā procesa uzsākšanu no jauna, izdodot labvēlīgu administratīvo aktu, ar kuru tiktu pārrēķināta izdienas pensija, VSAA direktore 2017.gada 23.augustā pieņēma lēmumu Nr.17/1567342, ar kuru atteica uzsākt administratīvo procesu no jauna, jo uz pensijas piešķiršanas dienu. t.i., 2016.gada 27.janvāri, pieteicējas izdienas pensijas lietā nav mainījušies lietas faktiskie apstākļi.

Ar Administratīvās rajona tiesas 2017.gada 30.oktobra lēmumu sūdzības lietā Nr.A420291917 apmierināta pieteicējas sūdzība un atcelts VSAA 2017.gada 23.augusta lēmums Nr.17/1567342, ar kuru atteikts uzsākt administratīvo procesu no jauna /pers. D/ izdienas pensijas lietā, un VSAA uzdots mēneša laikā no lēmuma spēkā stāšanās dienas izskatīt pēc būtības /pers. D/ 2017.gada 25.jūlija iesniegumu par izdienas pensijas pārrēķina veikšanu, kurā lūgts ieskaitīt izdienas stāžā periodu no 1990.gada 3.decembra līdz 1991.gada 30.septembrim.

[2] VSAA, izskatot pēc būtības pieteicējas 2017.gada 25.jūlija iesniegumu par izdienas pensijas pārrēķina veikšanu, ar 2017.gada 28.novembra lēmumu Nr.17/2189099 (turpmāk – Lēmums) atteica pārrēķināt pieteicējas prokuroru izdienas pensiju.

Lēmumā norādīts, ka Administratīvā rajona tiesa 2017.gada 30.oktobra lēmumā lietā Nr.A420291917 norādīja, ka Ģenerālprokuratūras 2017.gada 18.jūlija izziņa Nr. N-101-2017-00287 ir par pamatu, lai uzsāktu administratīvo procesu no jauna, taču tiesa nevērtēja, vai atbilstoši normatīvajam regulējumam izdienas pensijas pārrēķins ir pieļaujams.

Prokuroru izdienas pensijas likumā ir noteikti gadījumi, kad ir iespējama piešķirtās izdienas pensijas apmēra grozīšana, t.i., saskaņā ar 7.pantu - indeksācija un 9.panta pirmās daļas 1.punktu - piešķirta vecuma pensija. Tas nozīmē, ka tiesību normas neparedz nevienu pārrēķina gadījumu sakarā ar izdienas stāžā papildināšanu.

Ņemot vērā iepriekš minēto VSAA secina, ka nav pamata apmierināt pieteicējas prasību veikt izdienas pensijas pārrēķinu no 2017.gada 18.jūlija, jo tiesību normas to neparedz.

[3] Nepiekrītot Lēmumam, pieteicēja iesniedza pieteikumu Administratīvajā rajona tiesā. Pieteikumā norādīta šāda argumentācija.

[3.1] Piešķirot pieteicējai izdienas pensiju, izdienas stāžs bija noteikts 24 gadi 3 mēneši un 19 dienas. Tātad laikā, kad VSAA lēma par izdienas pensijas piešķiršanu pieteicējai, VSAA nebija pamata lemt par šo strīdus periodu, jo tas Ģenerālprokuratūras izziņā nebija norādīts kā izdienas stāžs. Savukārt, 2017.gada 18.jūlija izziņā Nr. 101-201700287 izdienas stāžs noteikts 25 gadi 1 mēnesis un 17 dienas.

[3.2] VSAA neņēma vērā to, ka pieteicēja no savas gribas neatkarīgu iemeslu dēļ nevarēja pārsūdzēt 2016.gada 27.janvāra lēmumu Nr.16/188936 un kā pierādījumu iesniegt VSAA informāciju par izdienas stāžu, kas dod tiesības uz izdienas pensiju, jo tieši Ģenerālprokuratūra, kļūdaini interpretējot un piemērojot tiesību normas, neieskaitīja izdienas stāžā visu laika periodu no 1990.gada 3.decembra līdz 1991.gada 30.septembrim.

Tomēr, iesniedzot jaunu izziņu, Ģenerālprokuratūra, t.i., valsts iestāde, atzina pieļautu kļūdu. Savukārt, valsts iestādes kļūda, kuras pieļaušanā

privātpersona nav vainojama, nevar radīt privātpersonai nelabvēlīgas sekas.

Augstākās tiesas Administratīvo lietu departaments 2012.gada 4.jūnijā lietā Nr.SKA-28/2012, jau sen atzina, ka kļūdaina tiesību normas interpretācija nevar liegt valstij labot savas kļūdas, un valsts iestādes var atteikties no nepareizas prakses. Pēc 2016.gada 20.aprīļa sprieduma Ģenerālprokuratūra pieņēma rīkojumu, no kura izriet, ka, ja prokurora amata kandidāts uzsācis stažēšanos līdz 2005.gada 1.februārim, stažēšanās laikā bija apveltīts ar prokurora profesionālajām pilnvarām un tās ir realizējis, prokurora izdienas stāžā ieskaitīt arī stažēšanās laiku.

No minēta izriet, ka Ģenerālprokuratūras kļūdaina tiesību normas interpretācija noveda līdz nevienlīdzības, t.i., attiecībā pret pieteicēju tiek pieļauta nevienlīdzīga attieksme, jo pieteicējai par tāda paša darba veikšanu, procesuālajām pilnvarām, pienākumiem un atbildību kā prokuroram izdienas pensija tiek aprēķināta atšķirīgi no personām, kas izgāja pensijā pēc 2016.gada 20.aprīļa sprieduma.

Valsts pārvaldes iekārtas likuma 10.panta trešā daļa noteic, ka valsts pārvalde darbojas sabiedrības interesēs. Pie sabiedrības interesēm pieder arī samērīga privātpersonas tiesību un tiesisko interešu ievērošana.

Bez tam, Augstākās tiesas Administratīvo lietu departaments 2007.gada 7.jūnija spriedumā lietā Nr.SKA-238/2007, atzina, ka iestādes kļūda nedrīkst radīt netaisnīgas privātpersonai nelabvēlīgas sekas.

Taisnīguma princips ir fundamentāls vispārējais tiesību princips. Atbilstoši objektīvai izpratnei par taisnīgumu ikviens saņem to, kas viņam pienākas. Tādējādi situācijā, kad secināms, ka valsts rīcība attiecībā pret privātpersonu bijusi netaisnīga, atzīstams, ka ir pārkāpts taisnīguma princips.

[4] Atbildētāja tiesā iesniegtajā rakstveida paskaidrojumā pieteicējas pieteikumu neatzīst un uzskata to par nepamatotu, atsaucoties uz Lēmumā norādītajiem argumentiem, papildus norādos sekojošo.

[4.1] Prokurora izdienas pensijas likuma 7.pantā "Izdienas pensijas apmēra palielināšana" ir noteikts, ka izdienas pensijas pārskata likumā "Par valsts pensijām" noteiktajos valsts pensiju pārskatīšanas termiņos un kārtībā. Likumā "Par valsts pensijām" pensijas pārskatīšana ir noteikta 26.pantā, kas nozīmē pārskatīt pensiju, ņemot vērā faktisko patēriņa cenu indeksu, (t.i., indeksācija). Vēl Prokuroru izdienas pensijas likuma 9.panta "Izdienas pensijas izmaksas pārtraukšana vai tās apmēra grozīšana" pirmajā daļā ir noteikts, ka izdienas pensijas izmaksu pārtrauc vai tās apmēru groza šajā likumā noteiktajā kārtībā, ja izdienas pensijas saņēmējam tiek piešķirta vecuma pensija saskaņā ar likumu "Par valsts pensijām", izdienas pensijas saņēmējs no jauna tiek iecelts prokurora amatā, izdienas pensijas saņēmējs tiek iecelts vai apstiprināts tiesneša amatā, izdienas pensijas saņēmējs no jauna uzsāk dienestu tajās iestādēs, dienests kurās dod tiesības uz izdienas pensiju, bet šī paša panta pirmajā prim daļā noteikts, ka izdienas pensijas izmaksu pārtrauc laikā, kad izdienas pensijas saņēmējs saņem bezdarbnieka pabalstu.

Minētais nozīmē, ka tiesību normas neparedz nevienu prokurora izdienas pensijas pārrēķina gadījumu sakarā ar izdienas stāža papildināšanu. Par to, ka šāds pārrēķins nav paredzēts, norāda arī tas, ka ne Prokuroru izdienas pensijas likumā, ne arī Ministru kabineta noteikumos Nr.1158 nav noteikta pensijas pārrēķināšanas kārtība, t.sk. nav ne pārrēķināšanas datums, ne arī pārrēķina formula.

[4.2] Līdz Augstākās tiesas 2016.gada 20.aprīļa sprieduma lietā Nr. SKA-241/2016 stāšanās spēkā laikam izdienas stāžu neveidoja stažēšanās periods prokurora amata kandidātam. Taču līdz ar šo spriedumu ir izveidojusies judikatūra, pamatojoties uz kuru šāds periods veido izdienas stāžu. Tā kā saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 350.panta pirmo daļu tiesību normu interpretācija (tulkojums), kas izteikta kasācijas instances tiesas spriedumā, ir obligāta tiesai, kura šo lietu izskata no jauna, bet šis spriedums nebija pieņemts attiecībā uz pieteicēju, tad ir pamats secināt, ka tam nav atpakaļejoša spēka, taču ar šo spriedumu izveidojusies judikatūra ir piemērojama tikai uz nākotnē nosakāmām tiesībām, jo pat Satversmes tiesas spriedumiem saskaņā ar Satversmes tiesas 32.panta trešo daļu tiesību norma (akts), kuru Satversmes tiesa atzinusi par neatbilstošu augstāka juridiska spēka tiesību normai, uzskatāma par spēkā neesošu no Satversmes tiesas sprieduma publicēšanas dienas, ja Satversmes tiesa nav noteikusi citādi. Parasti Satversmes tiesa, ja normu atzīst par neatbilstošu Satversmei, to nosaka uz. nākotni, bet atpakaļejošu spēku (no tiesību rašanās brīža) piešķir tikai attiecībā uz tām personām, kuras par šo normu ir iesniegušas pieteikumu Satversmes tiesā un attiecībā uz citām personām, kuras ir uzsākušas savu aizskarto tiesību aizsardzību ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem. Taču konkrētajā gadījumā pieteicēja nav nevienā no šo personu kategorijām.

[4.3] Pamatojoties uz iepriekš minēto, pieteicējai prokurora izdienas pensija ir piešķirta un aprēķināta, pamatojoties uz tajā brīdī spēkā esošām tiesību normām un Latvijas Republikas Ģenerālprokuratūras sniegto informāciju un tās pārrēķināšana nav paredzēta. Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 7.pantā noteikto, iestādes rīcībai jāatbilst tiesību normām un iestādei jādarbojas normatīvajos aktos noteikto pilnvaru ietvaros, tāpēc VSAA nav pamata pieteicējai veikt prokurora izdienas pensijas pārrēķinu, iekļaujot tajā stāžu no 1990.gada 3.decembra līdz 1991.gada 30.septembrim.

[5] Administratīvā procesa likuma 112.[1] panta pirmā daļa noteic, ka administratīvās lietas izskatīšana notiek rakstveida procesā bez tiesas sēdes, ja likumā nav noteikts citādi.

Savukārt minētā panta ceturtā daļa noteic, ka tiesa lietu mutvārdu procesā tiesas sēdē izskata, ja pirmās instances tiesai to lūdzis pieteicējs (..).

Tā kā pieteicēja tiesai nav lūgusi lietu izskatīt mutvārdu procesā, tiesa atbilstoši Administratīvā procesa likuma 112.[1] panta pirmajai daļai lietu izskata rakstveida procesā.

Motīvu daļa

[6] Tiesa, izvērtējusi pieteicējas un atbildētājas rakstveidā iesniegtos argumentus, lietas apstākļus un lietā esošos pierādījumus, secina, ka pieteikums ir pamatots un apmierināms.

[7] Kā atzīts tiesu praksē, ja pieteikums ir par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, tiesai ir jāpārbauda, vai pastāv visi no tiesību normām izrietošie kritēriji administratīvā akta izdošanai.

Augstākā tiesa ir norādījusi, ka, izskatot prasījumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, tiesai neatkarīgi no iestādes lēmumā (atteikumā) ietvertā pamatojuma ir objektīvi jāizvērtē, vai pieteicējam ir tiesības uz labvēlīgu administratīvo aktu. Konstatējot, ka kāds labvēlīga administratīvā akta izdošanas priekšnoteikums nav iestājies, tiesai nav pamata apmierināt prasījumu *(sk. Augstākās tiesas 2007.gada 12.aprīļa spriedumu lietā Nr.SKA- 118/2007)*.

[8] Izskatāmajā lietā pieteicēja vēlas, lai viņai tiktu veikts izdienas pensijas pārrēķins, iekļaujot tajā stāžu no 1990.gada 3.decembra līdz 1991.gada 30.septembrim.

Lietā nepastāv strīds par to, ka ar Latvijas Republikas Ģenerālprokuratūras 2017.gada 18.jūlija izziņu Nr.N-101-2017-00287 apstiprināts, ka pieteicējas stažēšanās periods prokurora amatam no 1990.gada 3.decembra līdz

1991.gada 30.septembrim veido izdienas stāžu. Lietā ir strīds par to, vai VSAA ir pamats veikt pieteicējai izdienas pensijas pārrēķinu.

VSAA uzskata, ka pamata veikt pieteicējai izdienas pensijas pārrēķinu nav, jo Prokuroru izdienas pensijas likumā ir noteikti gadījumi, kad ir iespējama piešķirtās izdienas pensijas apmēra grozīšana, t.i., saskaņā ar minētā likuma 7.pantu - indeksācija un 9.panta pirmās daļas 1.punktu - piešķirta vecuma pensija, kasnbsp; nozīmē, ka tiesību normas neparedz nevienu pārrēķina gadījumu sakarā ar izdienas stāža papildināšanu.

[9] Prokuroru izdienas pensiju likuma 3.panta pirmās daļas 1.punkts noteic, ka izdienas stāžā, kas dod tiesības uz izdienas pensiju, ieskaita prokurora amatā nostrādāto laiku. Savukārt Prokuratūras likuma 38.panta trešā daļa noteic, ka prokurorus amatā ieceļ ģenerālprokurors, pirms tam saņemot atestācijas komisijas atzinumu par personas atbilstību šim amatam.

Lietā ir izvērtējams, vai par prokurora amatā nostrādāto laiku ir atzīstams arī laiks, kurā pieteicēja no 1990.gada 3.decembra līdz 1991.gada 30.septembrim prokurora amata kandidāta stažēšanās ietvaros pirms iecelšanas prokurora amatā, noslēdzot darba līgumu, strādāja par prokurora amata vietas izpildītāju.

Saskaņā ar likuma "Par prokurora uzraudzību Latvijas Republikā" *(bija spēkā no 21.10.1990. līdz 01.07.1994.)* 40.pantu par prokuroriem un prokuratūras izmeklētājiem ieceļ personas, kam ir augstākā juridiskā izglītība un nepieciešamās profesionālās zināšanas un morālās īpašības. Personas, kas beigušas augstākās juridiskās mācību iestādes, bet kam nav pieredzes praktiskajā darbā savā specialitātē, vienu gadu stažējas prokuratūras iestādēs.

Atbilstoši Prokuratūras likuma *(spēkā no 1994.gada 19.maija)* 33.panta pirmajai daļai par prokurora amata kandidātu var būt persona, kura citastarp ir stažējusies prokuratūrā un nokārtojusi kvalifikācijas eksāmenu. Panta otrā daļa noteica, ka kārtību, kādā prokurora amata kandidāts stažējas prokuratūrā un kārto kvalifikācijas eksāmenu, nosaka ģenerālprokurora padome.

Stažēšanās un kvalifikācijas eksāmenu kārtošanas nolikums, kas 1995.gada 12.decembrī apstiprināts ar ģenerālprokurora padomes lēmumu Nr.32 (turpmāk - Nolikums), noteica, ka prokurora amata kandidāts stažēšanās periodā tiek pieņemts darbā prokuratūrā par konkrētās prokuratūras iestādes vai struktūrvienības prokurora amata vietas izpildītāju, noslēdzot darba līgumu uz maksimālo stažēšanās laiku. Šajā periodā prokurora amata vietas izpildītājs ir disciplināri atbildīgs par savu pienākumu izpildi tādā pašā kārtībā kā prokurors. Stažēšanās noslēgumā prokurora amata kandidāts kārto kvalifikācijas eksāmenu, par kura rezultātiem kvalifikācijas komisija pieņem lēmumu.

Ne likums "Par prokurora uzraudzību Latvijas Republikā", ne Prokuratūras likums *(līdz 2012.gada 22.novembra grozījumiem)*, ne Nolikums vai kāda cita tiesību norma nenoteica, ka prokurora amata kandidātam stažēšanās laikā, kad tas bija pieņemts darbā par prokurora amata vietas izpildītāju, nav prokurora procesuālās tiesības.

Izmaiņas prokurora amata kandidātu stažēšanās kārtībā tika noteiktas tikai ar ģenerālprokurora padomes 2004.gada 2.decembra lēmumu Nr.119 "Par stažēšanās kārtību prokuratūrā", citastarp nosakot, ka prokurora amata kandidātu līdz jautājuma izlemšanai par viņa atbilstību prokurora amatam ģenerālprokurors ieceļ vakantajā prokurora amata vietā, taču stažēšanās periodā kandidāts nav apveltīts ar prokuroram piešķirtajām procesuālajām tiesībām *(3.punkts)*.

Savukārt Prokuratūras likums tikai ar 2012.gada 22.novembra likumu "Grozījumi Prokuratūras likumā" tika papildināts ar 33.^{2} pantu, kura trešajā daļā noteikts, ka stažēšanās laikā prokurora amata kandidātam nav prokurora procesuālo tiesību, bet otrajā daļā, ka ar prokurora amata kandidātu slēdz stažēšanās līgumu. Kā norādīts grozījumu likuma anotācijā, likumprojekts paredz pilnveidot tiesisko regulējumu arī attiecībā uz prokurora amata kandidātu stažēšanās un amatā iecelšanas kārtību un nosacījumiem *(sk. www.saeima.lv)*.

No iepriekš minētā secināms, ka šajā lietā apskatāmajā laika periodā prokurora amata kandidāti stažēšanās laikā strādāja prokurora amatā.

Izdienas pensija prokuroriem, kā to atzinusi Satversmes tiesa, noteikta ar vairākiem mērķiem. Proti, ar mērķi kompensēt darba spēju priekšlaicīgu zaudējumu profesijā, ar mērķi kompensēt dienesta laikā noteiktos papildu ierobežojumus un slodzi, kā arī sekmēt kvalitatīvu prokuratūras darbību *(sk. Satversmes tiesas 2007.gada 4.janvāra sprieduma lietā Nr.2006-13-0103 7.1. un 7.2.punktu; 2010.gada 21.aprīļa sprieduma lietā Nr.2009-86-01 8.punktu un 2010.gada 31.marta sprieduma lietā Nr.2009-76-01 5.1. un 5.2.punktu).* No minētajām atziņām nepārprotami secināms, ka izdienas pensija prokuroriem tiek noteikta, ņemot vērā tieši personas veikto darbu, prokurora amata pienākumu izpildi, to raksturu un apstākļus.

Arī Ģenerālprokuratūra, sniedzot paskaidrojumus Satversmes tiesā, uzsvērusi, ka izdienas pensijas noteikšana ir vērsta uz prokuratūras kadru nomaiņu, kuriem pēc 20 gadus ilga saspringta, ar pastāvīgu stresu, kā arī ar psiholoģiski emocionālas un fiziskas pārslodzes apstākļiem saistīta darba kriminālvajāšanā un citu pienākumu veikšanā ir mazinājušās nepieciešamās profesionālās iemaņas *(sk. Satversmes tiesas 2007.gada 4.janvāra sprieduma lietā Nr.2006-13-0103 7.1.punktu)*.

Arī Augstākās tiesas Administratīvo lietu departaments lietā Nr.SKA-241/2016 noteica, ka, ja persona pirms iecelšanas prokurora amatā, bet uz cita tiesiska pamata, piemēram, darba līguma pamata, faktiski jau ir uzsākusi patstāvīgi pildīt un pildījusi prokurora amata pienākumus, nav pamata šādi nostrādāto laiku neņemt vērā izdienas stāžā. Minēto secinājumu nemaina tas, ka šāda prokurora amata pienākumu veikšana notikusi stažēšanās laikā *(sk. Augstākās tiesas 2016.gada 20.aprīļa sprieduma lietā Nr.SKA- 0241/2016 9.punktu)*.

Ģenerālprokuratūra a r 2017.gada 18.jūlija izziņu Nr.N-101-2017-00287 ir apliecinājusi, ka pieteicējai tiesības uz izdienas pensiju dod šādi prokuratūrā nostrādātie izdienas periodi - no 1990.gada 3.decembra līdz 1991.gada 30.septembrim un no 1991.gada 1.oktobra līdz 2016.gada 19.janvārim *(sk. lietas 46.lapu, izziņa ir nokopēta un pievienota lietas materiāliem no sūdzības lietas Nr.A420291917)*.

Minētais norāda uz to, ka pieteicēja strīdus laikā strādāja prokurora amatā jeb veica prokurora amata pienākumus, kurus turpināja pildīt arī pēc iecelšanas prokurora amatā 1991.gada 1.oktobrī.

[10] Tiesa nepiekrīt VSAA paskaidrojumā norādītajam, ka līdz Augstākās tiesas 2016.gada 20.aprīļa sprieduma lietā Nr.SKA-241/2016 stāšanās spēkā laikam izdienas stāžu neveidoja stažēšanās periods prokurora amata kandidātam. Taču līdz ar šo spriedumu ir izveidojusies judikatūra, pamatojoties uz kuru šāds periods veido izdienas stāžu. Tā kā saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 350.panta pirmo daļu tiesību normu interpretācija (tulkojums), kas izteikta kasācijas instances tiesas spriedumā, ir obligāta tiesai, kura šo lietu izskata no jauna, bet šis spriedums nebija pieņemts attiecībā uz pieteicēju, tad ir pamats secināt, ka tam nav atpakaļejoša spēka, taču ar šo spriedumu izveidojusies judikatūra ir piemērojama tikai uz nākotnē nosakāmām tiesībām.

Uz minēto tiesa norāda, ka 2016.gada 18.oktobrī, t.i. jau pēc sprieduma lietā Nr.SKA-241/2016 stāšanās spēkā, Latvijas Republikas ģenerālprokurors izdeva pavēli Nr.60, saskaņā ar kuru, ja prokurora amata kandidāts uzsācis stažēšanos līdz 2005.gada 1.februārim, stažēšanās laikā bija apveltīts ar prokurora profesionālajām pilnvarām un tās ir realizējis, prokurora izdienas stāžā ieskaitāms arī stažēšanās laiks.

Tiesa norāda, ka minētais nenozīmē to, ka tikai tie prokurori, kuri pēc 2016.gada 18.oktobra pieprasīja izdienas pensiju, varēja pretendēt uz to, ka viņa izdienas stāžā ieskaitāms arī stažēšanās laiks, ja viņš kā prokurora amata kandidāts uzsācis stažēšanos līdz 2005.gada 1.februārim.

Tiesas ieskatā jebkurš prokurors, kurš atradās līdzīgos apstākļos tiesīgs pieprasīt izdienas pensijas pārrēķinu, ieskaitotnbsp; prokurora amata kandidāta stažēšanās laiku.

Tā tiktu novērsta nevienlīdzīga attieksme, jo pretējā gadījumā daļai prokuroru par tāda paša darba veikšanu un atbildību izdienas pensija

tiktu aprēķināta atšķirīgi, kas tiesas ieskatā nav pieļaujams.

[11] Tiesa atzīst, ka atbildētāja, izskatot pēc būtības pieteicējas 2017.gada 25.jūlija iesniegumu par izdienas pensijas pārrēķina veikšanu, konstatējusi, ka Prokuroru izdienas pensijas likumā ir noteikti gadījumi, kad ir iespējama piešķirtās izdienas pensijas apmēra grozīšana, t.i., saskaņā ar 7.pantu - indeksācija un 9.panta pirmās daļas 1.punktu - piešķirta vecuma pensija un, ka tas nozīmē, ka tiesību normas neparedz nevienu pārrēķina gadījumu sakarā ar izdienas stāžā papildināšanu.

Kā atzinusi Satversmes tiesa 2007.gada 28.februāra lēmumā lietā Nr. 2006-41-01 – obligātā administratīvā akta mērķis ir noteikt precīzu iestādes izturēšanos visos normā paredzētajos tipiskajos gadījumos. Tādējādi likumdevējs ir garantējis tiesisko drošību un paredzamību gan privātpersonām, gan valstij. Tā kā likumdevējs ir pieņēmis, ka, iestājoties konkrētiem faktiskiem apstākļiem, valsts pārvaldei ir pienākums izdot noteikta satura administratīvo aktu, valsts pārvaldes iestādes rīcības brīvība šajā gadījumā ir samazināta līdz minimumam (..). Tomēr demokrātiskā tiesiskā valstī valsts pārvaldei ir jātiecas nodrošināt taisnīgumu. Nav pieļaujama formāla apstrīdēto normu piemērošana, ignorējot faktiskos apstākļus, kas konkrētu gadījumu būtiski atšķir no citiem gadījumiem, kuros likumdevējs ir paredzējis noteiktu valsts varas izmantošanas veidu.

Netipiskajos gadījumos, (..) iestādei ir tiesības atkāpties no tiesisko seku īstenošanas. Tomēr šādai atkāpei ir jābūt pamatotai ar īpašiem, uzrādāmiem un pārliecinošiem argumentiem (..) . Viens no šādiem gadījumiem varētu būt samērīguma pārbaude tad, ja ar obligāto administratīvo aktu tiek ierobežotas personas pamattiesības (..).

Tiesa atzīst, ka konkrētajā gadījumā rezultāts, kāds ir sasniegts, neveicot pieteicējas izdienas pensijas pārrēķinu, iekļaujot tajā stāžu no 1990.gada 3.decembra līdz 1991.gada 30.septembrim, nav samērīgs ar pieteicējas interešu ierobežojumu. Ģenerālprokuratūras kļūdaina tiesību normas interpretācija noveda līdz nevienlīdzības, t.i., attiecībā pret pieteicēju tiek pieļauta nevienlīdzīga attieksme, jo pieteicējai par tāda paša darba veikšanu, procesuālajām pilnvarām, pienākumiem un atbildību kā prokuroram izdienas pensija tiek aprēķināta atšķirīgi no personām, kas izgāja pensijā pēc Augstākās tiesas 2016.gada 20.aprīļa sprieduma lietā Nr.SKA-241/2016.

No minētā izriet, ka pieteicējas situācija konkrētajā gadījumā atzīstama par netipisku, jo pieteicēja ne savas vainas dēļ ir nonākusi tādā situācijā.

Kā atzinis E.Levits rakstā "Samērīguma princips un obligātais administratīvais akts" *(publicēts 2007.gada 27.marta laikraksta "Latvijas Vēstnesis" pielikumā "Jurista vārds" Nr.13)* likuma formāla piemērošana netipiskos gadījumos pēc būtības ir likuma neparedzēta, nejauša piemērošana situācijās, kas gan formāli izpilda likuma normas tiesisko sastāvu, bet neņem vērā visus konkrētā gadījuma nozīmīgos apstākļus. Likuma piemērošana šādos gadījumos – it sevišķi, ja likums paredz, ka iestādei nav rīcības brīvības, kas dotu tai iespēju atrast adekvātākās tiesiskās sekas, bet, ka tai jāizdod obligātais administratīvais akts, konkrētā gadījumā (ietverot arī papildu apstākļus, kas padara šo gadījumu par netipisku) – bieži var novest pie tā, ka obligāti izdodamais administratīvais akts ir nesamērīgs.

Saskaņā ar Satversmes tiesas 2007.gada 28.februāra lēmumu lietā Nr. 2006-41-01 šādus gadījumus – kad samērīguma princips ir pārkāpts tādēļ, ka iestāde netipiskā gadījumā ir izdevusi obligātu administratīvu aktu, kas konkrētajā gadījumā ir nesamērīgs – var koriģēt tiesa administratīvā procesa ietvaros.

Faktiski tas nozīmē, ka tiesai attiecīgajā likuma normā ir "jāielasa" rīcības brīvība un jāpiemēro tādas sekas, kas konkrētajam netipiskajam gadījumam būtu adekvātas (samērīgas).

Tā kā samērīguma princips tiek piemērots nelabvēlīga administratīvā akta gadījumā, tad tas praktiski nozīmē, ka, neraugoties uz to, ka likums paredz izdot obligātu (un adresātam nelabvēlīgu) administratīvu aktu, tiesa var šādu aktu atcelt, vai – ja tādā veidā tomēr iespējams labāk īstenot likumdevēja hipotētisko gribu – tā vietā noteikt citu noregulējumu, kurš nav nesamērīgs.

Tiesas ieskatā taisnīgs risinājums konkrētajā situācijā būtu veikt pieteicējas izdienas pensijas pārrēķinu, iekļaujot tajā stāžu no 1990.gada 3.decembra līdz 1991.gada 30.septembrim.

[12] Ņemot vērā lietas faktiskos apstākļus - ka pieteicēja laika periodā no 1990.gada 3.decembra līdz 1991.gada 30.septembrim stažējās prokurora amata pienākumu veikšanai, faktiski veicot prokurora amata pienākumus, un tiesisko regulējumu, no kura izrietēja prokurora amata kandidāta (stažiera) pilnvaras un atbildība, kas atbilst prokurora amata pilnvarām un atbildībai, tiesa atzīst, ka pieteicēja prokurora amata kandidāta (stažiera) statusā nostrādātais laiks ir pielīdzināms izdienas laikam prokurora amatā. Līdz ar to pieteicējas izdienas stāžā ir ieskaitāms ne tikai laika periods no 1991.gada 1.oktobra līdz 2016.gada 19.janvārim, kad pieteicēja strādāja prokurora amatā, bet arī laiks no 1990.gada 3.decembra līdz 1991.gada 30.septembrim, kad viņa stažējās prokurora amata pienākumu veikšanai.

Ievērojot minēto, pieteicējas pieteikums par labvēlīga administratīvā akta, ar kuru pieteicējai tiktu veikts izdienas pensijas pārrēķins, iekļaujot tajā stāžu no 1990.gada 3.decembra līdz 1991.gada 30.septembrim, izdošanu ir apmierināms.

[13] Pieteicēja, vēršoties VSAA ar iesniegumu par izdienas pensijas pārrēķina veikšanu, ieskaitot izdienas stāžā periodu no 1990.gada 3.decembra līdz 1991.gada 30.septembrim, lūdza pārrēķinu veikt par visu periodu kopš izdienas pensijas piešķiršanas dienas.

Prokuroru izdienas pensiju likuma 10.panta pirmā daļa noteic, ka aprēķinātās izdienas pensijas summas, ko pensijas saņēmējs nav laikā saņēmis, izmaksā par pagājušo laiku, bet ne ilgāku par trim gadiem.

Ar /pers. E/ pilsētas Zemgales reģionālās nodaļas 2016.gada 27.janvāra lēmumu Nr.16/188936 "Par izdienas pensijas piešķiršanu" pieteicējai no 2016.gada 20.janvāra ir piešķirta prokuroru izdienas pensija 1251,16 *euro* apmērā.

Pieteicēja nav izmantojusi savas tiesības un minēto lēmumu nav apstrīdējusi, tādejādi tas ir stājies spēkā un kļuvis neapstrīdams.

Ar 2017.gada 28.februāra lūgumu par izdienas pensijas pārrēķinu pieteicējai, iekļaujot tajā stāžu no 1990.gada 3.decembra līdz 1991.gada 30.septembrim, pieteicēja faktiski vērsās VSAA atkārtoti.

Tādejādi konkrētajā gadījumā tiesa uzskata, ka izdienas pensijas pārrēķins pieteicējai ir veicams no tās atkārtotas pieprasīšanas dienas, tas ir, no 2017.gada 28.februāra.

[14] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 126.panta pirmo daļu, ja pieteikums pilnībā vai daļēji apmierināts, tiesa piespriež no atbildētāja par labu pieteicējam viņa samaksāto valsts nodevu. Saskaņā ar Ministru kabineta 2013.gada 12.februāra noteikumu Nr.85 "Kārtība, kādā administratīvajā lietā iemaksā, atmaksā un atlīdzina valsts nodevu un iemaksā un atmaksā drošības naudu" 13.punktu valsts nodevu atlīdzina mēneša laikā pēc tiesas vai tiesneša nolēmuma stāšanās spēkā Administratīvā procesa likuma 126.pantā minētajos gadījumos no tās iestādes budžeta līdzekļiem, kura attiecīgajā administratīvajā lietā bijusi pieaicināta atbildētāja pusē.

Par pieteikuma iesniegšanu pieteicēja 2018.gada 10.janvārī ir samaksājusi valsts nodevu 30 *euro* apmērā (*lietas 12.lapa*). Tā kā pieteikums ir apmierināms, tad par pieteikuma par lietas ierosināšanu tiesā maksājamā valsts nodeva 30 *euro* apmērā par labu pieteicējai ir piespriežama no Latvijas Republikas un tā jāatlīdzina no Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras budžeta līdzekļiem.

Rezolutīvā daļa

Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 126.panta pirmo daļu, 246. – 251., 254.pantu, 289.-291.pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

Apmierināt /pers. D/ pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu.

Uzlikt par pienākumu Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrai pārrēķināt/pers.D/i izdienas pensijas apmēru, pieteicējas izdienas stāžā iekļaujot arī laika periodu no 1990.gada 3.decembra līdz 1991.gada 30.septembrim, sākot no 2017.gada 28.februāra.

Piespriest no Latvijas Republikas par labu /pers.D/samaksāto valsts nodevu 30 *euro*, kas atlīdzināma no administratīvajā lietā pieaicinātās iestādes Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras budžeta līdzekļiem.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rēzeknes tiesu namā.

Tiesnesis S.Linkevičs